ПИДА 2026, Извјештај селектора

Поводом отварања Пиранских дана архитектуре 2026. објављујемо селекцију пројеката за изложбу и учешће у конкуренцији за награду *Student Honorable Mention* испред Архитектонско-грађевинско-геодетског факултета Универзитета у Бањој Луци.

Архитектонско-грађевинско-геодетски факултет Универзитета у Бањој Луци је седми пут за редом имао прилику да кандидује најбоље студентске пројекте за селективну изложбу и учешће у конкуренцији за награду *Student Honorable Mentio*n на Пиранским данима архитектуре заједно са 19 позваних Средњоевропских и других факултета- Грац, Шпитал, Беч, Бања Лука, Сарајево, Сплит, Загреб, Солун, Будимпешта, Пескара, Трст, Подгорица, Братислава, Љубљана, Марибор, Београд, Нови Сад, Крагујевац и АА Лондон.

На отворени позив ове године са нашег факултета пристигло је 9 пријава са различитих година и нивоа разрађености. Иако се пројекти разликују по темама, приступима и начину презентације, свима је заједнички посвећен и аналитички приступ процесу пројектовања. Тај приступ се темељи на препознавању стварних проблема и потреба у друштву и простору, уз пажљиву анализу која обухвата све нивое - од урбанистичке размјере и стратешких аспеката развоја, преко дефинисања програма разраде функционалних шема. У врло хетерогеној структури пројеката истиче се и ликовна вриједност презентације радова, која разумљиво зависи и од године студија ,а која кроз осмишљену визуелну комуникацију приказује концепте и омогућава успјешно разумијевање идеје.

Селакција пристиглих радова је разматрана према критеријумима Пиранских дана архитектуре, а то су: интеграција са урбаном или природном средином, однос према контексту, савремено обликовање, поштивање природне и културне баштине, савремено разумијевање традиционалних архитектонских елемената, иновативни детаљи, те суптилна и добро промишљена употреба боја, текстура и свјетла.

У складу са наведним, за представљање на Пиранским данима архитектуре одабрана су два пројекта за учешће за награду испред нашег Факултета. Ова два рада су се истакли извјесним вриједностима на свим нивоима размишљања, просторним размјерама и слојевима пројеката, а у складу са пропозицијама Пиранских дана архитектуре.

1. ОДАБРАН

Републички завод за заштиту културног, исторског и природног насљеђа
Пројекат је резултат рада на предмету *Студио пројекат 7 – Простори за рад и одмор,* основних академских студија, школска 2025/26
Студент: Мара Тодоровић

Ментори: проф. Маја Милић Алексић, проф. Огњен Шукало и асистенти Слободан Пеулић и ментор на раду Зоран Уљаревић

Плакат за представљање на Пиранским данима архитектуре

ЛИНИЈА ВРЕМЕНА

Образложење аутора: *Пројекат Центра за заштиту културног, историјског и природног насљеђа произашао је из јединственог урбаног и историјског контекста, смјештеног на мјесту сусрета различитих временских слојева Бање Луке. Локација се налази између тврђаве Кастел, Ферхат-пашине џамије (Ферхадије), Сахат-куле и споменика краљу Твртку I Котроманићу, чинећи простор у којем се преплићу средњовјековно, османско и савремено*

насљеђе. Управо овај слојевити контекст постаје полазиште архитектонског концепта, који не тежи да конкурише историјским структурама, већ да их повезује и интерпретира кроз савремени архитектонски језик.

Архитектонска форма објекта произлази из идеје пејзажне архитектуре, гдје се кроз трансформацију у проходну јавну површину граница између објекта и јавног простора постепено губи. Објекат се не посматра као издвојена грађевина, већ као продужетак терена и природни наставак градског простора, омогућавајући да се архитектонски простор сагледа као дио свакодневног живота. Основни концепт заснива се на континуираној рампи која представља простор кретања, учења и доживљаја.
Рампа није само комуникација, већ јавна галерија која хронолошки води посјетиоца кроз процес настанка, развоја, очувања и интерпретације културног и историјског насљеђа. Њеним постепеним успоном архитектура постаје простор нарације, а кретање кроз објекат симболично представља пут кроз вријеме.
Хибридност пројекта огледа се у интеграцији више функција у јединствену просторну цјелину. Објекат је истовремено музеј, изложбени простор, едукативни центар, истраживачки архив, ресторан и јавна урбана површина. Проходни кров представља продужетак јавног простора, омогућавајући слободно кретање, боравак и окупљање грађана независно од радног времена установе. Посебан значај има централни јавни плато формиран између рампе и ресторана, који функционише као мјесто окупљања и интеракције. Простор је осмишљен као вишенамјенска бина намијењена одржавању културних програма, изложби на отвореном, концерата, предавања и других градских дешавања. На тај начин објекат не представља само институцију која чува насљеђе, већ активан јавни простор који га непрестано оживљава кроз сусрет, кретање и учешће грађана.
Зрелост пројектантског приступа, стратешко промишљање сложеног урбаног и историјског контекста, успостављање просторних и визуелних веза са значајним тачкама градитељског насљеђа, као и интеграција архитектуре у континуитет јавног градског простора, издвојили су овај рад за селекцију испред нашег Факултета за изложбу Пиранских дана архитектуре 2026. године и учешће у конкуренцији за награду *Student Honorable Mention*. Посебна вриједност пројекта огледа се у препознавању архитектуре као посредника између културног насљеђа и савременог градског живота, кроз стварање нових просторних искустава и могућности јавног окупљања и друштвене интеракције.

2. ОДАБРАН

Истраживачки центар за визуелне умјетности, Хум
Пројекат је резултат рада на синтезном предмету *Студио пројекат 11,* основних академских студија, школска 2025/26
Студент: Милица Радуловић и Моника Перановић

Ментори: проф. Саша Чворо, проф. Малина Чворо, проф. Невена Новаковић, Слободан Пеулић, виши асистент, и Андреј Симичевић, стручни сарадник.

Плакат за представљање на Пиранским данима архитектуре

Концепт пројекта - Истраживачки центар за визуелне умјетности, Хум

Образложење аутора: *Концепт пројекта заснива се на реконструкцији и трансформацији некадашњег жељезничког комплекса у Хуму у савремени истраживачки центар за визуелне*

умјетности, са фокусом на филм и фотографију. Затечени комплекс, који обухвата стару жељезничку станицу, објекте некадашње фабрике за производњу дијелова, школу и стамбене јединице за раднике, представља значајан слој историјског и просторног идентитета локације. Полазна идеја пројекта је очување и реинтерпретација овог насљеђа, уз увођење нових структура које успостављају савремену мрежу простора за рад, истраживање, боравак и размјену.

Развој новог комплекса произлази из специфичног природног и културног контекста Херцеговине, који постаје основ за формирање новог просторног идентитета. Поред постојећих објеката, програм центра генерише потребу за додатним садржајима, прије свега за смјештајем умјетника и стварањем услова за њихов резиденцијални боравак и рад. Ова идеја развијена је кроз савремену интерпретацију морфологије херцеговачког села и традиционалне куће, не као њихову дословну репродукцију, већ као систем међусобно повезаних и функционално раздвојених павиљона. Смјештајне јединице, радни простори и заједнички садржаји за дружење и разоноду формирају цјелину која функционише као савремено село умјетничке заједнице.

Други тип нових структура чине мултифункционални павиљони, настали као даљи развој формалног концепта истраживаног у оквиру претходних студијских пројеката. Њихова просторна организација заснива се на једноставном модулу и систему ротирајућих панела који формирају покретне зидне површине. Овакав механизам омогућава контролу природног осветљења, провјетравања и визуелне повезаности са окружењем, чиме се простор прилагођава различитим активностима и условима коришћења. Иако сваки павиљон има засебну програмску намјену, њиховим међусобним повезивањем формира се флексибилна мрежа простора намијењених истраживању, умјетничком раду, радионицама, изложбама и сусретима корисника.

На овај начин, однос постојећег и новог успоставља се као јединствен просторни систем у којем се историјски идентитет локације надограђује савременим архитектонским интервенцијама. Циљ пројекта је стварање флексибилног и динамичног амбијента који, полазећи од једноставних просторних модула и локалног насљеђа, формира нови идентитет комплекса и подстиче развој савремене умјетничке продукције, истраживања и заједништва.

Својим архитектонским приступом, овај рад издваја се промишљеним односом према историјском и просторном насљеђу некадашњег жељезничког комплекса, које кроз реконструкцију, реинтерпретацију и увођење нових садржаја добија савремену намјену и нови идентитет. Посебан квалитет представља савремена интерпретација морфологије херцеговачког села и традиционалне куће, као и њено повезивање са природним и културним контекстом. Иновативност архитектонског израза огледа се и у обликовању мултифункционалних павиљона, чији систем ротирајућих панела омогућава прилагођавање простора различитим активностима, уз контролу природног осветљења, провјетравања и визуелне повезаности са окружењем.
Све наведено издвојило је овај рад за селекцију испред нашег факултета за изложбу Пиранских дана архитектуре и учешће у конкуренцији за награду Student Honorable Mention.

Два одобрена рада за селективну изложбу Пиранских дана архитектуре 2026. и учешће у конкуренцији за награду Student Honorable Mention испред Архитектонско-грађевинско-геодетског факултета Универзитета у Бањој Луци у извјесном смислу презентују и пропагирају позитивне вриједности наше школе архитектуре са којима се можемо укључити у активну размјену у домаћој и иностранској средини.

Хвала свим ауторима и њиховим менторима на пријављеним пројектима, вриједним и квалитетним радовима, са охрабрењем да наставе да истражују, да своје резултате редовно представљају и на тај начин граде локалну и регионалну архитектонску сцену, па и шире.

СЕЛЕКТОР: Проф. Маја Милић Алескић

У наставку је листа свих пријављених пројеката са галеријом радова

1. ДЈЕЧИЈА БОЛНИЦА НА ПАПРИКОВЦУ БАЊАЛУКА
Пројекат је резултат рада на предмету *Студио пројекат 9– ХИБРИДИ* основних академских студија, школска 2025/26
Студенти: Милица Подгорац и Моника Перановић
Ментори: проф. Диана Ступар, проф. Маја Милић Алексић и аситент Милана Недимовић

2. Републички завод за заштиту културног, историског и природног насљеђа
Пројекат је резултат рада на предмету *Студио пројекат 7– Простори за рад и одмор* основних академских студија, школска 2025/26
Студент: Радмила Милаковић
Ментори: проф. Маја Милић Алексић, проф. Огњен Шукало и асистенти Слободан Пеулић и Зоран Уљаревић

3. LANDSCAPE AS A STARTING POINT
Пројекат је резултат рада на предмету *Студио пројекат 3 – АНСАМБЛ* основних академских студија, школска 2025/26
Студент: Маја Дујаковић
Ментор: проф. Огњен Шукало, доц. Јелена Станковић -Ачић, Зоран Улљаревић, асистент и Александар Марић, стручни сарадник

4. Републички завод за заштиту културног, историског и природног насљеђа
Пројекат је резултат рада на предмету *Студио пројекат 7 – Простори за рад и одмор* основних академских студија, школска 2025/26
Студент: Јелена Максимовић
Ментори:, проф. Маја Милић Алексић, проф. Огњен Шукало и асистенти Слободан Пеулић и Зоран Уљаревић

5. Архитектонско-урбанистички пројекат вишепородичног становања у Бањалуци
Пројекат је резултат рада на предмету *Студио пројекат 4 – АНСАМБЛ* основних академских студија, школска 2025/26
Студент: Ана Обрадовић
Ментори: проф. Маја Милић Алексић, проф. Огњен Шукало prof. Диана Ступар и проф Невена Новаковић

6. Архитектонско-урбанистички пројекат вишепородичног становања у Бањалуци
Пројекат је резултат рада на предмету *Студио пројекат 4 – АНСАМБЛ* основних академских студија, школска 2025/26
Студент: Огњен Сибинчић
Ментори: проф. Диана Ступар, проф Невена Новаковић и доц. Јелена Станковић -Ачић

7. Спекулативна трансформација постиндустријског комплекса Инцел кроз архитектуру и интермедију

Пројекат је резултат дипломског рада, школска 2024/25

Студент: Анастасија Шаренац

Ментор: Дубравко Алексић